

I JANUARI 1935.

AFLEVERING 9.

NADruk VERBODEN.

Opgericht door E. HEIMANS, J. JASPERS Jr. en JAC. P. THIJSSE.

REDACTIE :

J. HEIMANS. AMSTERDAM.

Dr. JAC. P. THIJSSE, BLOEMENDAAL.

ADRES DER REDACTIE :

Dr. JAC. P. THIJSSE, BLOEMENDAAL.

UITGAVE VAN :

W. VERSLUYS TE AMSTERDAM.

ADMINISTRATIE :

2e OOSTERPARKSTRAAT 223, AMSTERDAM.

PRIJS PER HALFJAAR f 3.25.

NAJAARSTREK EN WINTERGASTEN.

Langs het Noord Zeekanaal ten westen van tuindorp Oostzaan, ligt in den noorder IJpolder de Amsterdamsche baggerbergplaats „de Rothoek”.

Een paar jaar geleden was het er nog een groote rietwildernis, toen zaten er hazen en broedden er patrijzen en in den zuidwesthoek stond een oude boerderij. Maar toen het Oostzanergat bijna volgestort was met bagger uit de Amsterdamsche grachten en havens, werd om „de Rothoek” een hooge dijk gelegd, de boerderij gesloopt en de baggermolen stortte toen in betrekkelijk korten tijd een geweldige hoeveelheid bagger in den polder. Meteen was het landschap veranderd, nu was het een groote plas water met hier en daar slikplaten en eilandjes. Ook aan den dijk begonnen de wilgenteenen loten te schieten, binnen een half jaar was hij begroeid en het zag er uit, of het altijd zoo geweest was.

Wij misten nu wel de broedplaats der patrijzen en ook hadden de hazen een andere plaats opgezocht, maar kregen daar voor terug een trekvogelpleisterplaats van groote beteekenis.

foto N. Binsbergen.

Fig. 1. *De Schuilhut in de Rothoek.*

Voor al de hooge dijk, waar we een vrij gezicht over het geheele gebied hebben, maakt het voor waarnemingen veel gemakkelijker dan aan het Oostzanergat, dat vrijwel vlak is. Trouwens als broedterrein was het er ook op vooruit gegaan, dit jaar broedde er reeds op het hooge gedeelte de kleine plevier en een paar Amsterdamsche vogelvrienden vonden er de drie eitjes van het vischdiefje, op het gedeelte, waar nog water staat broedden het waterhoentje en de meerkoet en had de fuut haar drijvend nest tusschen het riet verborgen. Ook het eiland, waar de boerderij had gestaan, trok nog vogels, hier stoeiden de kemphaantjes in het voorjaar, terwijl ze nog op den trek waren.

Toen we dan ook half Augustus de laatste schuilhut bij het nest van de fuut in Wormer weghaalden, gingen we nog die zelfde week naar den Rothoek kijken, hoe het met den trek stond. 't Was loom weer, zooals je dat in Augustus kunt hebben, het duurde dan ook niet lang, of we lagen lui op het dijkje bij den duiker onder een paar wilgenstruiken te soezen (dit is ook alweer een gemak van zoo'n dijk, je kunt liggen en evengoed het terrein overzien). Aan den overkant liep een troepje strandloopers met den snavel tot aan den kop in de brei te boren; daar vliegt een koppel veel grootere vogels over en roepen elkaar in de vlucht toe: kuk-kuk-kuk! 't leek wel iets op kemphaantjes, maar als er dan één plotseling te-wiew roept, weten we dat het zwarte ruiters zijn, welke nu veel lichter zijn dan de tureluur, boven het oog hebben ze een duidelijk

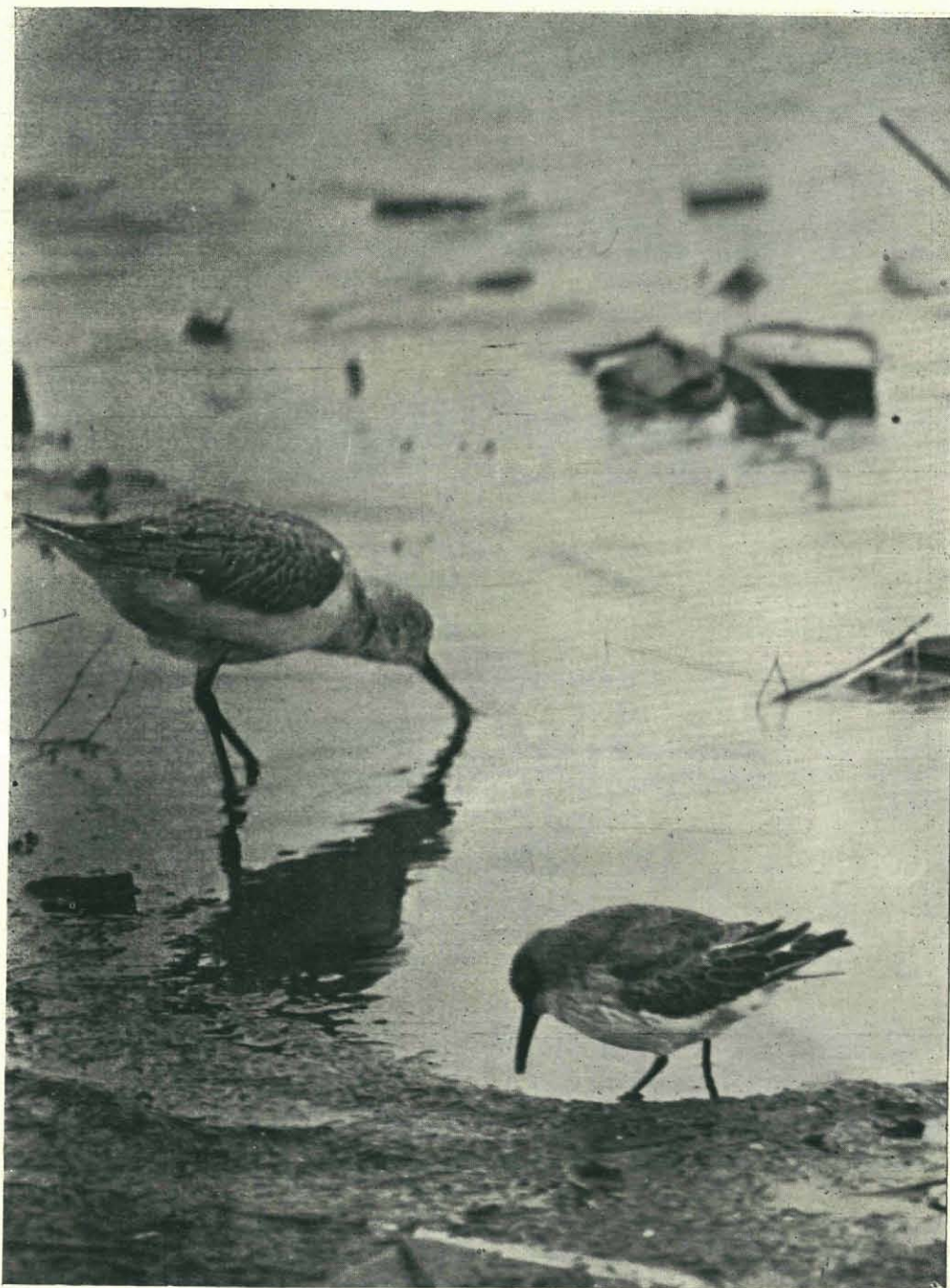

foto N. Binsbergen.

Fig. 2. Groenpootruiter en Bonte Strandlooper, volkomen winterkleed.

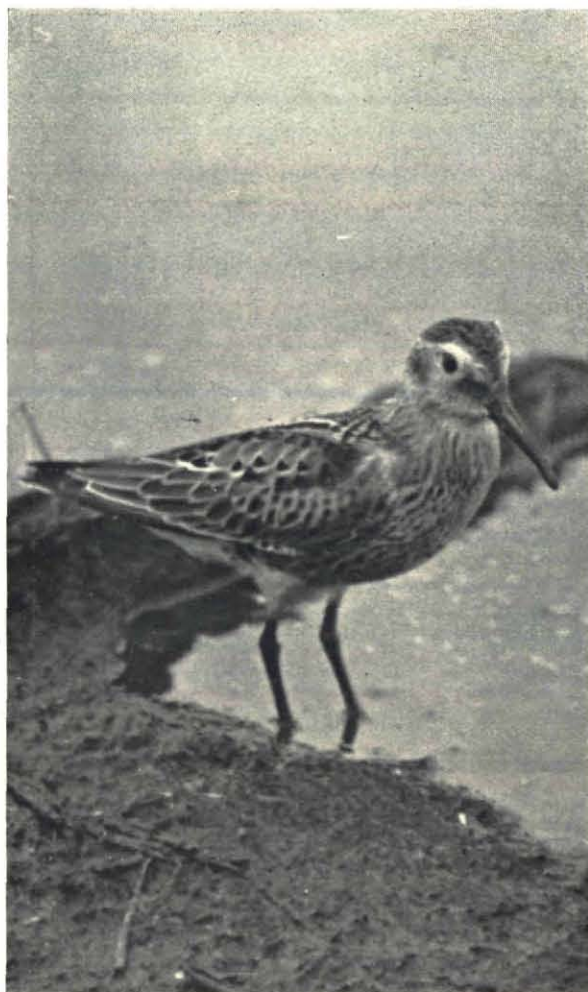

foto N. Binsbergen.

Fig. 3. Bonte Strandlooper.

ruiter keken, waren de strandloopers opgevlogen; als na een tijdje de zwarte ruiter wegvliegt, gaan we langs den dijk in de richting van tuindorp. In de verte lopen een paar kluten de oppervlakte af te roomen, dan vliegt er nog een groenpootruiter op, welke direct te herkennen is aan den reinwitten staart, ook op den rug tusschen de vleugels zijn zij wit, ze hebben veel langere pooten dan de tureluur en zwarte ruiter, welke bovendien groen zijn, de snavel is duidelijk omhoog gewipt.

Wij zijn te veel fotograaf, om al deze dingen te bekijken zonder aan de mogelijkheid van fotografeeren te denken, maar hoe de vogels, zonder dat iets hun dwingt, b.v. een nest met eieren of jongen, op zoo'n groot terrein op een meter afstand voor de lens te krijgen? Dit niet alleen, zij moeten ook nog op de goede plek in een schilderachtige houding stilstaan, 't lijkt onbegonnen werk.

zichtbare lichte streep en op den mantel zijn ze meer aschkleurig grijs. Dan is er aan den overkant bij de strandloopers een zwarte ruiter neergestapt en wij meenen aan zijn lichaam iets te zien bengelen; meteen worden de kijkers tevoorschijn gehaald en nu zien wij, dat het zijn rechterpoot is, welke vlak onder het dijbeen aan een dunne pees hangt, het ondergedeelte is reeds afgestorven en met het bovengedeelte probeert hij nog aan zijn kop te krabben. Hoe komt het toch, dat men in dezen tijd zooveel invalide vogels ziet, zou het kunnen zijn, dat als de vogels tusschen de eenden zitten ze wel eens hagel krijgen? Daarom is het te betreuren, dat op dit terrein, waar voorheen de vogels rustig hun voedsel konden zoeken, de jacht dit jaar verpacht is. Ik hoop dan ook, dat het de vereeniging tot bescherming van vogels in haar streven mag gelukken, om hier de jacht in het vervolg te pachten; voor de vogels en de Amsterdamsche vogelvrienden zal het een opluchting zijn als de geweren zwijgen.

Terwijl we naar den zwarten

Verleden jaar hadden wij het al eens geprobeerd op het eiland waar de boerderij gestaan had, maar toen bleek, dat de hut aan den verkeerden kant stond. Dit jaar pakten wij het anders aan: een paar dagen deden wij niet anders dan de gedragingen der vogels op het eiland bestudeeren en toen wisten wij dan ook precies, waar de hut moest staan.

Na allerlei strubbelingen met den jager hadden wij eindelijk in de eerste week van September een houten hut op het eiland staan, groot genoeg, om er met z'n tweeën in te kicken. Toen kwam er voor ons een tijd van ongekend succes, minstens even gejaagd en opwindend als in den broedtijd, elk vrij uurtje zaten wij in de hut en kicken in den

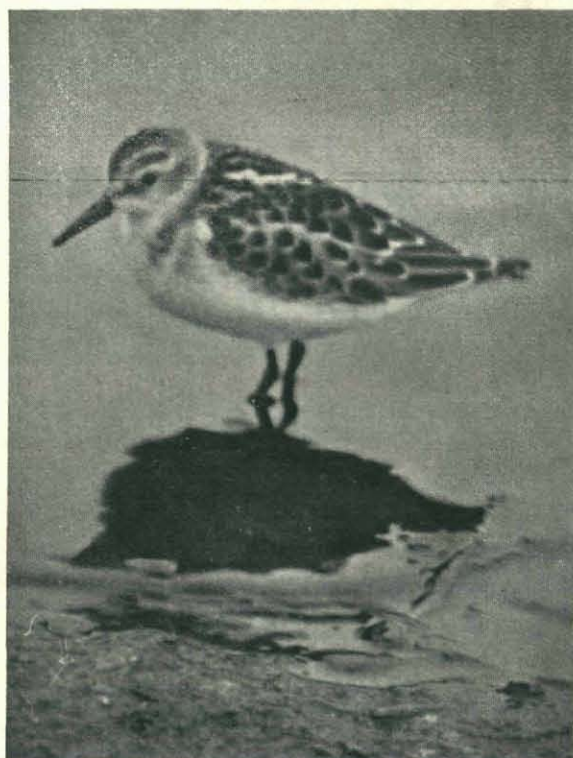

foto N. Binsbergen.

Fig. 4. De Kleine Strandlooper heeft een dubbele wenkbrauwstreep.

foto N. Binsbergen.

Fig. 5. Oeverloopertje.

loop van het najaar alle vogels, die het eiland aandeden, maar bovenal deden wij rijke waarnemingen van de verschillende soorten strandloopers.

Den eersten dag ging ik er met Jan de Boer heen en nadat we de jol op het land hadden getrokken en met wat planten bedekt, kropen wij in de hut; wij stelden de camera op een bepaald punt aan den oever in, en als wij daar goed en wel mee klaar zijn strijkt een

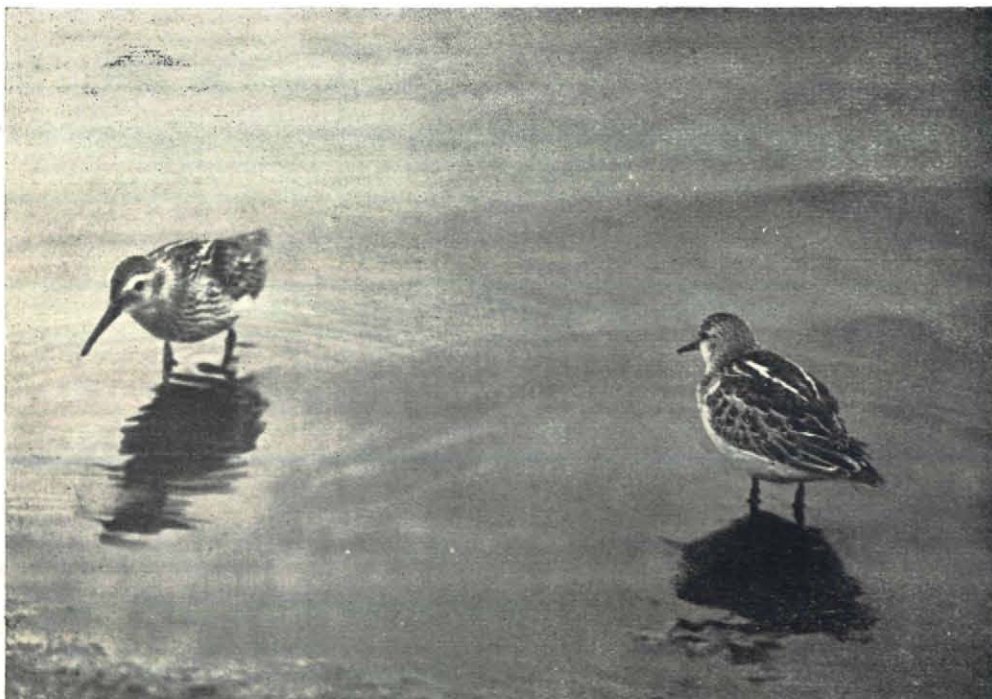

foto N. Binsbergen.

Fig. 6. *Bonte Strandlooper en Kleine Strandlooper*. Een goed kenmerk voor de *Kleine* is de lichte V op den rug.

foto N. Binsbergen.

Fig. 7. *Krombekstrandloopers en Tureluurs*.

koppel strandjes op de punt van het eiland neer. Door de kijkgaten, die wij met horregaas afgedekt hebben, kunnen wij de vogels prachtig zien; op het eerste gezicht zou je zeggen, dat daar één soort staat, maar als je ze een poosje bekeken hebt, zie je heel duidelijk verschillen. De grootsten, met den naar beneden gebogen snavel, zijn krombekstrandloopers, ze zijn iets slanker dan de bonte strandlooper en staan hoger op de pooten; de kromme snavel is niet altijd een goed kenmerk, want er zijn krombekken met rechten snavel en bonten met krommen

foto N. Binsbergen.

Fig. 8. Aan kop, hals en onderzijde zijn de kleine Strandloopers veel lichter dan de kleinste.

snavel, wel is de snavel van den krombek altijd langer, maar het beste kenmerk zijn de witte bovenstaartdekveeren van den krombek. Van beide soorten is de snavel duidelijk langer dan de kop.

Nu loopen er nog vogeltjes tusschen ter grootte van een musch, met snavels ongeveer even lang als de kop, dit zijn de kleine- en kleinste strandloopers.

Om nu die twee in 't veld uit elkaar te houden zagen wij een paar duidelijke kenmerken, welke nog gemakkelijk op een afstand met het bloote oog waar te nemen zijn. Ten eerste is de kleine aan de zijde van kop en hals veel lichter dan de kleinste en heeft boven het oog een dubbele witte wenkbrauwstreep, dan heeft hij over den rug om elk veertje een licht contour, maar het beste kenmerk is wel de witte V over den rug. De kleinste is op kop en rug veel valer en mist de witte V, ook aan den hals is hij donkerder gekleurd, bijna net als het oeverlooptje. In vlucht is de staart een goed kenmerk, welke van de kleinste de buitenste pennen geheel en de buitenste op één na gedeeltelijk wit zijn ¹⁾.

Nu is er nog een soort, de kleine bonte strandlooper, maar die kan ik er met geen mogelijkheid uithalen, en waarom ze die nu een anderen naam gegeven hebben, is mij een raadsel.

Terwijl wij aantekeningen maakten, waren op de punt een paar jonge kapmeeuwen neergestreken en de strandloopers, bang voor de meeuwen, komen naar de hut toe

1) Dit geldt voor begin September, over het volkomen winterkleed hoop ik in een volgend artikel iets te vertellen.

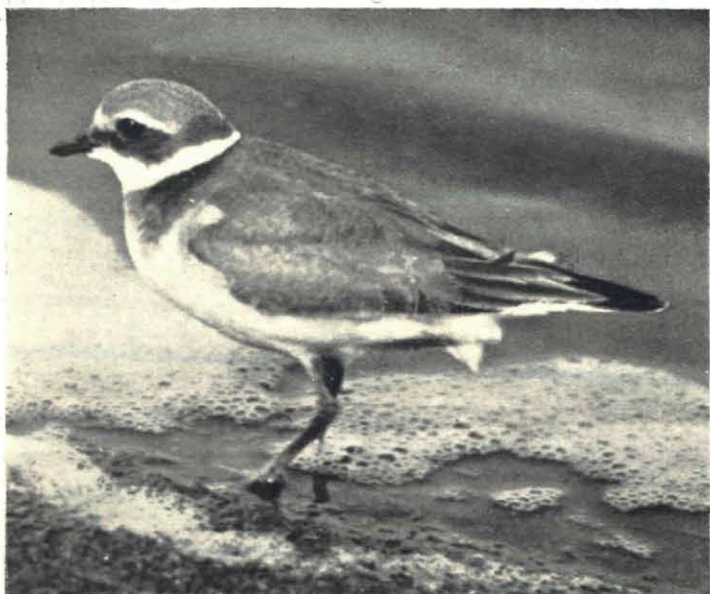

foto N. Binsbergen.

Fig. 9. De Bontbek is nieuwsgierig.

of de strandloopers strijken weer op het eiland, maar nu vlak voor de hut en de eene plaat wordt na de ander belicht. Een paar vogels zijn er, die precies weten, wanneer de sluiters afgaan en lopen met een vaartje voorbij de plek waar wij op ingesteld staan. Zoo is er een bontbekplevier, een oeverloopertje en een kleine strandlooper, die precies weten wat er gaande is, maar door steeds op een andere plek in te stellen kunnen wij ze toch nog nemen. De bontbek is beslist nieuwsgierig, als de sluiters gaat vliegt ze niet weg, maar kijkt ons verwonderd aan, even later komt zij weer in de scherptezone van de camera, en ze vindt het bepaald een leuk gehoor, als de sluiters afgaat. Het oeverloopertje begint nu ook aan de klap van den sluiters te wennen, ze stoort zich er tenminste niet meer aan en kijkt af en toe eens in de lens. Maar de kleine strandlooper heeft ons door en vliegt iederen keer een meter van de hut op, om aan den anderen kant weer te strijken; als de hut wat langer staat, zal dit wel wennen.

Als wij tegen een uur of vier de camera's opgeborgen hebben en willen vertrekken, kijk ik eerst nog even door het kijkgat, daar staat warempel een groenpootruiter op de punt en maakt aanstalten om dezen kant op te komen. Vlug stel ik de camera weer in en als ik op het matglas kijk, zie ik hem met driftige passen voorbijgaan, met den snavel strijkt hij over den bodem en met schokkende beweging van den kop zoekt hij zijn voedsel. Nog een paar maal gaat hij zoo met een vaart voorbij, eindelijk is het een moment gunstig en ik belicht mijn laatste plaat. Dan is het voor vandaag genoeg, wij hebben twee dozijn platen belicht en zijn benieuwd, of er een paar goede negatieven bij zijn.

Zaandam in 't najaar van 1934.

NOL BINSBERGEN.

lopen; dan begint er een te roepen, de anderen nemen het over en op een gegeven moment vliegt de koppel op. De krombekken storen zich niet aan de meeuwen en blijven staan, even later komen ze bij de hut staan, er is een tureluur bij gekomen en wij stellen scherp op de vogels in, als de sluiters gaat, kijken ze even op, maar gaan daarna weer rustig door met voedsel-zoeken.

Na een half uurtje zijn de meeuwen verdwenen en nu duurt het niet lang,